

BÉKÉSMEGYEI HIRLAP.

• Megjelenik minden szombaton. •

Szerkesztőség: Erdélyi-út, (törvényszéki palotával szemben.)

Felolvasó szerkesztő:

Előfizetési ár: egész évre 8 korona, fél évre 4 korona,
1/4 évre 2 kor. Egyes szám ára 10 fillér.

Kiadóhivatal: Dobay János könyvkereskedése Gyulán.

Dr. Frankó László.

Hirdetéseket a kiadóhivatal jótányos árakon vesz föl.

A magyar tanítók.

(T.) A modern államháztartás elvei szerint élő nemzetek kivétel nélkül mind nagy súlyt fektetnek a népnevelés rendszeres fejlődésére és a közművelődés általánossá tételére. A tanítási módszer folytonos javításán és tökéletesítésén kívül sok helyen első sorban magának a tanítótestületnek a kebelében észlelhető bajok gyors és radikális orvoslása által igyekeznek a nemzeti tanügynek is használni, mert régi igazság, hogy csak tanult, értelmes és az anyagi gondok terheitől ment tanító tud igazán megfelelni nehéz és fontos hivatásának.

Minálunk is sok tenni való akad még a tanítók helyzetének javítása szempontjából, de hogy a velük szemben támasztott és folyton szaporodó igények arányában társadalmi és anyagi helyzetük is javulna, arra egyelőre nincs semmi kilátás.

Először is a tanítói képesítés megszerzésének nehézségeiről és az ez által elérhető nevelésben csekély anyagi javadalmazásról, s a szinte megszegyenitően alacsony társadalmi állásról kívánunk szólni. A népiszkolai tanítók képesítéséről intézkedő törvény a magyar tanítóitól négy középiskolának és a további

négy esztendei időre terjedő tanítóképző kurzusnak sikeres elvégzését kívánja, természetesen tömörked rendszer és szigorított vizsgálatok kiállításával együtt. S mit nyújt mindezt? Négy száz forint évi fizetést, mely esetleg soha sem emelkedik és nem elég jóformán a mindennapi szükségletek fedezésére sem, nem hogy a tanító értelmi képzettségének megfelelő uri, gondtalan életet biztosítsa számára.

De nincs szándékunk a tanügyi politika hatáskörébe beleavatkozni, mert tudjuk jól, hogy az a jelen viszonyok között felesleges fáradság volna, csupán azokról az igazságtalanságokról akarunk megemlékezni, melyeket a magyar társadalom a tanítókkal szemben lépten, nyomon elkövet, a kik pedig éppen ellenkezőleg a fontos és magas szentes hivatásnál fogva, melynek egész életüket szentelik, a közönségesnél sokkal nagyobb tiszteletet érdemelnének úgy az egyes embertől, mint az egész társadalomtól.

Igy szembeötlő az a nagy különbség, melyet a magukat műveltnék és felvilágosultnak hirdető emberek egy része a katonatisztek és a tanítók között tesz. A katona mindenhol szívesen látott kedves vendég, a kinek tisztelgésére nemesak az asszonyok, de a társaság

vezérberei is büszkék, míg a tanító jó ha egyáltalán az urak közé számítják. Pedig hát az az aranycsillagos ur se dicsekedhetik több tudományával és nagyobb intelligenciával, mint akár a legutolsó falusi tanító, mert hisz az elméleti képzettsége neki is csak a négy középiskola és négy évi katonai tanfolyam tananyagának ismeretéből áll, mely utóbbi ha nem kevesebb, de semmi esetre sem több a preparandia óriási tananyagánál és mégis elébe helyezik emennek.

De hogyha a bár szintén nem irigylésre méltó sorsú kishivatalnokok helyzetével hasonlítjuk is össze tanítóink anyagi és társadalmi helyzetét, szintén azt tapasztaljuk, hogy számottevő előnyben vannak felettük. A törvény a kishivatalnokoktól négy középiskola elvégzését kívánja csupán és kevésbé lélekölő munka ellenében, mint a milyen a tanítóé, öt száz forint minimális fizetést és száz forint lakáspénzt biztosít számukra, mely a szolgálati évek és bizonyos fizetési fokozatok szerint időről időre emelkedik.

Ez valóban abszurd állapot, mert hisz minden tanító bir annyi elméleti képzettséggel, mint az a kezelő hivatalnok, a kinek a fizetése az övénel mégis ma-

TÁRCZA.

Füst.

A cigány az utolsó akkordokat játszotta hegedűn, s a zene hangjai lágyan olvadtak szét a levegőben. A parkszerűen kezelt sétakertben sűrű tömegekben hullámoztak az emberek és tele tüdővel szívták a friss, ózondus levegőt.

A vendéglő előtt elhelyezett asztalok megannyi apró társaságok gyűhelyeül szolgáltak s állandóan jövedvő zsongás uralkodott körülöttük, míg a kipirult arczu asszonyok és leányok fénylő szemekkel vizsgálgatták környezetüket.

Szernyey Lajos egykedvű közönytől bámulta szivarjának füst-karikáit, melyeket rövid időközökben bocsátott a levegőbe, szórakozottan hallgatva barátai társalgását, kik élénk érdekléssel szemlélték a szanaszét ülő leányokat.

Valami rögtönzött balfél volt készülöben, érthető tehát az izgalom, mely a fiatalogot elfogta. Nehány hadnagy és egy pár vállalkozóbb szellemű civil nagy lelkiismeret csinált belőle, hogy a mulatságot össze-

hozza. Mindenütt ott lehetett őket látni, hol a tánczosok kapacitálása sikerrel biztatott.

Szernyeyt is megszólitotta egyik közülök, ki meg is igéerte, hogy a tánczteremmé átalakított fabudéba később benéz; de egyelőre nem sok kedvet érzett a mulatsághoz.

Csejthey Muki meg nem állhatta, hogy gunyoros hangon ne kérdezze tőle:

— Mi lelt téged Lajos? Olyan fanyar arczokat csinálsz, mintha kellemetlen emlékei gyötörnének egy rosszul átvivornyázott éjszakának.

Boszus arczczal fordította el fejét, s nyulánk, hatalmas alakja imponáló magasságában emelkedett fel, mikor a Szaniszlay lányokat észrevéve, udvarias meghajlással üdvözölte őket.

Nagyobb társaság kíséretében érkeztek ezek. Tulajdonképen csupa atyafiság volt körülöttük s leszámítva egy pár katonatisztet, kik előzőkeny gyorsasággal foglalták le számukra az asztalokat, nem is igen társalogtak másokkal.

Szernyeyen szentimentális hangulat kezdett erőt venni, s helyét megváltoztatva, nagy kitartással tekintetét Szaniszlay Erzszi felé, ki a Palocsay fiuk szomszédságában

feltűnő vidámsággal csevegott. Tojásdad, barna arczából élénk csillogással villantak elő sötét szemei, s kecses alakján elegáns kacérsággal feszült meg a művészies izléssel készült szövetruha.

Szernyey állhatatos pillantásainak meglett az az eredménye, hogy Palocsay Géza monoklit keresett elő s figyelmes arczczal tekintett feléje, míg Szaniszlay Erzszi nagy buzgalommal merült el legyezőjének tanulmányozásába; néha azonban megeseget, hogy a leány lopva Szernyey felé pillantott és ilyenkor finom mosoly játszadozott ajkai körül.

Szernyey le nem vette volna róla tekintetét. Mohó vágygyal, s azzal a nyugtalan izgalommal figyelte meg minden mozdulatát, melyet csak egy szerelmes férfi érezhet. Nem tudott magának határozott fogalmat alkotni, vajjon akkor tetszett-e neki jobban, mikor a jégen, hidegtől kipirosított arczczal, fehér kabátjában látta maga előtt tündérlésként élsiklani; vagy pedig a jelmezében, hol cigányonő kosztümben babonázta meg. Csak arra emlékszik, hogy ép oly néma bámulattal hódolt minden alkalommal szépségének, mint a mily igaz érzéssel csügg most is kecses alakján.

gasabb. Mint fentebb előre bocsátottuk, nem irigyléskepen említjük ezt fel, hanem csak a viszásság feltüntetése, mely a derék magyar tanítóit testület hátrányára itt is konstatálható.

Némikép előnyösebb helyzetük van azokuak a tanítóknak, a kik valamely gazdag felekezeti, vagy községi iskola szolgálatában állanak, csakhogy ezek száma a kedvezőtlen sorsban levőkhez képest annyira csekély, hogy róluk csak mint szerencsés kivételekről beszélhetünk.

Talán még legjobban a fővárosi tanító testület fizetése közelíti meg azt az összeget, mely a tanítót nehéz munkájának jutalmazásaképpen méltán megilleti, csakhogy itt meg a lakás és élelem drágasága nagyon is ellensúlyozza azt a látványlagos kedvező eredményt, mely a fővárosi és vidéki tanítók fizetéseinél számszerű összehasonlításánál mutatkozik. De annyi előnyük azután mégis van, hogy a fővárosban igazi úrnak tekintik őket.

Nehéz és felette fontos a tanító munkája, mert hisz gyermekeink nevelése és így közvetve a jövő nemzedék társadalmának erkölcsi és elméleti oktatása van kezére bízva, ne nehezsítsük hát meg ezt az amugy is súlyos életfeladatot azáltal, hogy a tanítókat aránytalanul csekély anyagi jólétük miatt, mely nem nyújt módot úri passziók üzésére, társaságunkban a háttérbe állítsuk, vagy pedig onnan indokolatlan exkluzivitásból kizárjuk.

Talán akad a jelen sorokat olvasó tanítóink között olyan is, a ki szégyen és haragtól kipirult arccal azt fogja állítani, hogy nem igaz, hogy a tanítót kevésre becsülik minálunk, pedig hát ez csak vagy a sértett büszkeség tiltakozó szava, vagy pedig örvendős ritka ki-

vétel lehet, mert ismételjük nincsen az országban még egy olyan hatalmas számú társadalmi osztály a tanítókon kívül, a melyiken oly súlyos és annyi méltatlan sérelmet ejtne a társadalom, mint ő rajtuk ejt.

Nagy lelki erő kell ahoz, hogy valaki mellőztetve is produktív munkát végezzen, már pedig tanítóinkban meg van ez a nagy lelki erő, mert működésük folytán kulturánk egyre emelkedik.

Szilánkok.

Békes folyó év, vásár és Szent-Mihály hete.

Ha nem ismerném annyira a szerkesztő urak szeszélyeit, most kész okom lenne a fächerá, midőn egyik »Szilánknak« nem csak a hegyét törték ki készakarva, hanem az egészét átadták a feltámadás nélküli setét sir — vulgó papirkosár gyomrának; vesztegesség feletti fájdalommat azonban enybiti, hogy helyébe »szépséges, szép virágból, a mely pirkadó hajnalban, angyali kezek által szedett csokrot tettek annak a szép, jó urnónek a számára, kinek mint a hir elhozta, mindenik lépését virág koszorúzza.«

Meghajlok a Szerkesztő ur bölcsessége előtt; mentségemül szabad legyen azonban felhoznom, hogy én is virágot akartam küldeni a saját korlátolt fantáziám vihar-verte mezejéről s ki tehet róla, ha ott a virágnak több a tövise, mint a szirma? ha ott a skepszis Mephistója bogáncsot csempész a kaméliák közé? ha ott a földi boldogság paradicsomi berkeiből a mindennapi élet prózája — a pözsis eme gyilkosa rigyorog felem?!

Ki érte a felelős, ha a pennám hegye a satyra megyéjét szántja akkor is, midőn csupa szépet, jót akarok vele leírni, s a tapasztalat meztelen igazságának — mai világban kétes értékű — kegyéért sutba dobom a conventiósi formásokon semmire se kötelező álaroztat? Azt hiszem, se a penna, se én, hogy voltaképpen mégis ki hát? azt legjobb ha a korszellemlre kenjük, az elég sötét ugy is, annak már ez a kicsi meg nem árt.

* * *

A cigány e közben lármásan zendített rá egy keringőre s a tánczos párok sűrű rajokban kezdtek a rögtönzött bálterembe bevonulni. A zene hangjaira a Szaniszlay lányok rythmikusan ringatták vállalkat s látszott rajtuk, hogy szívesen vennének részt a mulatságban, ha ugyan az idősebbeknek ez terhére nem lenne.

A teremben ez alatt mindig nagyobb lett az élénkesség, a cigány egyre tüzesebben húzta, s a párok szilaj tempóban forogtak körös körül.

Szaniszlaynének megesett szíve leányain s bekísérte őket a tánczolók közé. A teremben ekkorai szép társaság gyűlt össze, mert Maronyi Anna, Cséby Jolán, a Madocsay leányok, s egyáltalában ott voltak mindazok, kik a cserédi társas életben többé-kevésbé igényt formálhattak arra, hogy velők foglalkozzanak.

Szernyey sem állhatta meg, hogy be ne nézzen a mulatók közé, Csornai Miskát is magával czipelte, miután Csejthey Muki még a táncz kezdetén megszökött tőlük. Éppen szemben állott meg Szaniszlayékkal. Amint Erzsit megpillantotta, ismét eltöltte őt az izgalom nélküli csendes boldogság sejtelve,

mely lelkét mindannyiszor elfogta, valahányszor ezt a bájos fiatal leányt látta maga előtt.

Néma gyönyörködése feltűnt Csornainak s nem állhatta meg, hogy ezt szóvá ne tegye:

— Jó helyet keressél ki magadnak, hogy feltűnés nélkül bámulhatsz ideálodot.

Szernyey vállalt vont.

— Te is ugy gyönyörködhetsz mint én, nézd, ott tánczol Cséby Jolán.

Csornai ajkaiba harapott, s magában azt gondolta: nem olyan szentimentális ember ez, mint a hogyan kinéz. De nem akarta mutatni, hogy találva van, azért újra megkoczkáztatta:

— Tulajdonképen miért nem tánczolsz?

— Mert a táncz kifáraszt.

— Ugyan! Pedig egy időben szenvedélyes tánczos voltál.

— Ejh, hagyjuk ezt, változnak az idők, s benne magunk is, aztán most már nem is szerez élvezetet s lehető ritkán járom a bolondját... Mond, mi szép van abban, ha két emberfia összeölelkezik, s körül ugárlát ita a teremben... Ezt csak azért hoztak divatba, hogy két félig idegen ember összeölelkezhessék... Én nem akarok mindenkit ölelgetni... — Hirtelen elhallgatott.

Katolikus polgártársainknak ünnepe volt e héten, az üdv hadserégének egész kis csapata ötötöt quartélyt náluk egy 24 órára t. i. a nagyvárad bihoros helyettese, egy katonapüspök és fényes kísérete jelent meg a bérálás szentségének fogantatására végett.

»Saját külön tudósítónk« mindenek előtt konstatálta azt a sugárzó örömet, mely a mi fősolgabíránk arczáról messze tükröződött azon határtalan szerencse tudatában, hogy im megadódott az alkalom egy valóságos püspöknek színről-színre való hivatalos üdvözlésére; ki is vágta a rezet, ugy hogy szeme-szája elállt a hallgatóságunk s lelkesedésükben már oda künt rekedtté éljenzettek magukat, különösen Eisler meg Rostási; mindez vasárnap délután 5 óra tájban a csaba-békési határon történt, ahonnan hazáig circa negyven lovas legény által vert porfelhőben érkezett meg a méltóságos püspök úr és kísérete; ahol is az obligát zöld sátorból, még obligátabb fehér ruhás lánykák, tűzoltók sordala és az összes harangok zugása közt vonult a menet misére.

Este hogy mi történt nem tudom, csak panaszkodva hallottam említeni, hogy a kíséretben részt vett szomszéd községbeli káplánoknak, sőt a plébánosok egy részének is az út közben nyelt port a plébánia — ad hoc hiányos — felszerelése miatt — nyilvános vendéglőkben kellett leöltögetniök, ezért az allításért azonban csak az esetben vállalom el a felelősséget, ha M. M. osztópos egyház és más tag lesz mellettem a korona tanú.

Másnap volt a tulajdonképeni bérálás ünnepe, melyet a katonapüspök ur predikációja előzött meg, melyről az mondta valaki, hogy igen szép tartalmas beszéd volt, csak a dialektus juttatta eszünkbe Trencsén vármegyét. Körülbelül 400 volt a halászyúrral érintettek és az alázatosság és engedelmesség jelképeként arczul legyintettek száma. Ez utóbbi legyintésre — természetesen sokkal fokozottabb kiadásban — és méltóbban rászolgáltanak vala pedig azok, a kik a községe többi, — törvényesen elismerem hitfelekezeteit még arra se méltatták, hogy értesítsék a püspök jöveteléről, minek

Nagy megütközéssel látta, hogy Szaniszlay Erzsit mily pompásan mulat, Palocsay Géza volt a párja, éppen előtte tánczoltak. Ugy érezte, mintha egy hur pattant volna meg belsejében, s egyszerre nagyon kedvetlen lett.

A fiatal leány Palocsay karján forgott ugyan, de szeme folyton Vereczky főhadnagy pillantását kereste, ki szinten közelükbe tánczolt. Őh ezek a pillantások jobban fájtak Szernyeynek, mint a legsúlyosabb ütések.

— Én azt hiszem, folytatta elmélkedését Csornai, hogy ennek a leánynak kaczerkodása neked éppen nem tetszik.

— Mit tudsz te ehez?

S fel vállról nézte végig az alkalmatlankodót, ki elég gyöngédtelen fájdalomt meglesni.

Csornai kötekedő hangulatban volt, s folyton bszantó megjegyzéseket sugott fülebe. Szernyey már majdnem oda jutott, hogy a faképnél hagyja, mikor a cigány abba hagyta a játékok. Sietett is kellemetlen szomszédjától szabadulni s egyenesen Szaniszlayékhöz tartott.

Nyugtalanul és némi ingerültséggel üd-

folytán azok nem is vettek tudomást az ünnepléséről.

Nyolcz évvel ezelőtt még hasonló alkalomkor az egykilenczdrész katolikus lakostársak kedvéért a többi másfelekezetű nyolczkilenczdrész diadalkaput állított, testületileg tisztelgett, a bandierumban részt vett, fáklyásmenetet, szerenádot rendezett a püspök tiszteletére; azóta olyan nagyot fordult a világkereke, hogy a harangok meghuzatását is derogál díreke kéri, hanem csak úgy, mint a Bach-korszakban, a hogy »Rendeletre könyörögtették a papokat, most úgy huzatják meg a harangokat „ad majorem Dei gloriam“ a más felekezetekkel.

De most az egyszer rosszul ütött be a konkoly-hintők terve; ezt a tapintatlanságot nem vesszük hadüzenetnek, annyival kevésbé, mert a róm. kath. egyház előkelő és intelligens tagjai is elítélőleg nyilatkoznak ez obszúr eljárás felől — nem tekintjük másnak, mint idélen kísérletnek azok részéről, kik vakbuzgóságukban megfedlekkező a Krisztus szeretőteljes tanításairól — képesek a felekezeti jó békességet a kulturharchoz az áldozatul dobni s a kike nézve találon írta meg egy volt kanonok »Kereszt alatt« című versében »Mel in ore, verba lactis, fel in corde frans in factis« jelige mellett, hogy:

Oh jöjj uram, itelni jöjj el.
E gonosz népet űzni széjjel!
Kergend ki csarnokid küfárait
Szükség van ostorodra már itt.
Oh igaz bíró Jézus Krisztus!

Mint hogy pedig ilyen verset mondani csak róm. kath. kanonoknak — annak is csak halála után — szabad, mi csak fel-fohászokunk az egyszeri emberrel:

Ments meg uram Isten a jó barátaitól, ellenségeimet csak mutasd meg, majd elbánok én azután velök!

Es most engedjék meg nekem, hogy a görög keleti lelkész felháborodásáról, egyetlen óráunk határtalan örömről — minden zsebörája és tajték-pipája mesés áron vásároltatott meg a bérma-apak által — a pezsgős ebédre és a bevonulásnál kevésbé impozáns elvonulásról csak a régi évszázados predikáció szavaival emlékeztem meg:

Latiatok feleim mik vogmuk
Is a por es homuk vogmuk!

Egyik polgártársam olvasta az újságban, hogy most van a megyénél az állam kiküldötte a transversalis utak átvételére ebből az alkalomból megemlékezett a csaba-békési köntörl is és azt az ajánlatot tette, hogy — ha azon az uton két szembe jövő, kukoricza köröval megrakott ökörszekér baj nélkül ki tud egymásnak térni, hát annyi szivarveget gyűjt, a mennyin nem egy, hanem két keresztényen szeresen gyereket is ki lehet váltani a pogány fogságból; mi nem ismerjük az említett szélességi méreteit, de ha még nem késtünk el vele, ajánlanánk az illetékes adoptáló úr figyelmébe nemcsak a humanizmus vagyis a szerencsenek, hanem az állatvédő egyesület programja érdekében is a próba megtartását — mert szégyenségünk dacára sincs kizárva, hogy 4—4 ökör vagy ló egymással szemközre ne találkozzék és seajnlólk ha a fenti ok miatt egymásba kárt tennének. Ajánljuk e körülményt alispán úr mindenre kiterjedő munkás figyelmébe is.

* * *

Majd el is felejttem, hogy országos vásár volt nálunk a mult héten melynek legkedvezőbb lefolyása a jegyző urakra volt, mert 1-ször megszűntnek nyilvánították a sertés-vészt s így több passzus kellett, 2-or megosztottak a Turóczy örökén — ki egymaga sokkal több passzust állított ki, mint a többiek együttvéve — s most egyformán osztoznak a jövedelmen; csak hogy a dologból is egyformán kellene kivenni a ráta minden jegyző úrnak.

A községházánál különben megindult a néprándorlás, a mérnök, egypár irnok és napidijas lemondott, egyik jegyző jegybe jár egy biharmegyei jegyzőséggel, az igató, adószedő s tán még többen is szökhethének a dicsőségtől úgy, hogy ha ez soká igit tart azon vesszük észre, hogy szeretve tisztelt első jegyzőnk egyedül marad a falu házában, — no legalább akkor könnyű szívvél megnyughatik babérjain s nem leend szükség városháza bővítésére, ő maga megfér a penna-tartóban is.

* * *

vözölte őket, keserősége azonban alább hagyott, a mint Erzsí nyájas főhajtással bizcentett feleje, s végkép elenyészett, mikor a leány lágy, behelző hangon beszélt hozzá, Kezdetben közönyösen hallgatta, majd az ő lelkét is melegebben érinté az a gondtalan csevegés, mely a fiatal leányt oly kívánatossá tette szemében.

Lassanként elfeledkezett mindenről s csak az forgott eszében, minő kellemes lenne az élet ilyen nő oldalán, ki állandóan nyájas azokkal szemben is, kikkel együtt és még pedig nemcsak akkor, a mikor fényes, elégáns körben mulat, hanem a házi tűzhely csendes rejtekében is.

De nem sokáig tarthatott illuziója, mint ha a sors is ellene esküdött volna, oly hamarosan szétfoszlottak ábrándjai. Egy délczeg katona termett előttük, ki diskrét mosolylyal köszönt a társaságnak.

Szaniszlav Erzsí leplezetlen örömmel fogadta a bókokat, melyekkel Vereczkey főhadnagy elárasztotta s Szernyey körülbelől belátta, hogy ő itt alkalmasint főfőleges. Mindazonáltal nem akart tágitani, elkeseredés és dacz fogta el szívét. El nézte azt az üde arcot, hogyan gyuladtak ki a

főhadnagy beszéde alatt harmatos, sima bőrén a piros rózsák és a néma ósztón megsugta neki, hogy Erzsí vele szemben egészen másként érez, mint a mit most Vereczkeyvel szemben mutat.

Érezte, hogy zsidbadtság fogja el tagjait és szívverése mindig lassubbá válik. Megpróbálta társalgásukba elegyedni, de ahogy sem ment, nagyon viszás feleleteket adott és igen ügyetlenül viselte magát. Világosan látta, hogy föltétlenül ő lesz a vesztes fél. A mellőztetés keserű érzete s homályos tudata annak a nagy árnak, melybe boldogtalansága kerül, szinte csüggedtté tette.

Kinos helyzetének a cigány vetett véget, ki a csárdáshoz adta meg a jelt. Vereczkey tüstént felkérté bájos vis-a-visjét és pár pillanat mulva a primás előtt táncoltak.

Szernyey néma megadással tett feléjük néhány lépést, majd egy oszlophoz támaszkodva, végtelen lehangoltsággal szemlélve őket.

Sötét melancholiájából Csornai zavarta föl, ki mint tánczos, mindenütt ott csetlebotlott.

Sejtette, hogy egy kinos lelki processusnak lesz önkéntelen tanuja, azért figyelme-

A B. H. újdonságai közt jelent meg, hogy földes uraságunk 1000 koronát adott a helybeli gimnázium VII—VIII-ik osztályának felállítására; holott pár nappal ezelőtt azt beszéltek, hogy a gróf ur írásban jelentette ki, hogy nem ad a békési gimnáziumnak azért, mert már Gyulának ígért nagyobb alapítványt ugyan e célra; váltig nyomkodtam az orromat, hogy a két homlokegyenest ellenkező tény magyarázatát kitaláljam, míg végre is felvilágosított valaki, hogy meg van a kettő közt a belső összefüggés, csak magyarázat kell hozzá; a gróf ur ugyanis a hivatalos megkeresésből azt hitte, hogy valami nagyobb 40—50 ezer koronás alapítványt kérnek tőle mint a gyulaiak s midőn informálták kellőleg, hogy hiszen pillanatnyi — egy pár évre szóló segélyről van itt szó: rögtön kivágta az ezer koronát; a miből az a tanúság, hogy hivatalos megkeresések alkalmával se tanácsos a stilsztika »világosságra« vonatkozó szabványait figyelmen kívül hagyni.

* * *

Megy a görös, fut a görös Budapestre,
Béke közeg küldöttéte megyen benne
Ez mind annyi mainista,
Ki a város eskoláját igazítja.

Ugy áll a dolog t. i. hogy a közigazgatási bizottság makacsul boldogítani akar bennünket a *belterületen* állami iskolával s ráparancsolt a községre, hogy török szakad 40 ezer pengő irányozzon elő állami iskola építésre, holott statisztikailag ki van mutatva, hogy ha a városban minden tankötelest felhajtálnak is, a most létező elemi iskolák tantermeire 50 növendék sem esik a belterületen, ellenben a külterületen minden iskolára circa 200 növendék és így itt igenis helye van az iskola szaporításnak, el is határozta a község képviselőtestülete, csak az nincs, a ki végrehajtsa.

Csodáljuk végtelenül, hogy ez az atyai jó akarat éppen minket tűzött ki és éppen ezen a téren, gondoskodása tárgyául, holott biztos tudomásunk van a felől, hogy vannak a megyében felekezeti iskolák — talán még Gyuláról se kellene kimenni — a hol a növendékek száma csaknem kétszerese a törvény által megengedett maximumnak és

sen nézett abba az irányba, hol számítása szerint az oknak kellett lenni. S aztán Szernyeyhez fordulva, minden átmenet nélkül mondotta:

— Tudom mi jár a fejedben.

— Ugyan!

— Azon gondolkozol, miért nem lehetsz te ottan az a főhadnagy.

Szernyey nagyon elhalványodott. Hát annyira visszatükröződik arcán az ő lelki-buja és ezt föltöttebb restellene, — s megpróbálta mosolyogni. De most ez is sármasan sikerült.

Csornai végkép kiakarta verni fejből a leányt, s azért mintegy tüntetőleg hivta fel rá figyelmét.

— Nézd csak Szaniszlav Erzsí. Nem beszél a párjával, csak gyöngö, merev mosolylyal mutatja fehér fogorait, a pillantása meg kitartóan, szinte makacsul furódik a főhadnagy szemébe. . . . Ej ez a leány szerelmes, szinte esze nélkül szereti azt a fiatal tisztet.

Mint a kalapácsütés, úgy hatott minden szó Szernyeyre, ajkai körül fájó vonás képződött és szeme csak nem megüvegesedve meredt a tánczóokra. Feloldalt fordította

mégis minket akarnak állami iskola építésre szorítani a belterületen.

Ez ellen appellál most a község képviselő-testületének és az ev. ref. egyháznak egy egyesült küldöttsége, hátha átlátná a miniszter ur, hogy ott akar a t. vármegye gyógyítási bennünket, a hol éppenséggel nem fáj

UJDONSÁGOK.

— **Október 6.** Közeledek ismét a nap, melyen a honiák szive gyszabza szokott borulni. Október 6-kát a tizenhárom vértanu napját az idén is kegyelettel készült megünnepelni a magyar nemzet. Az egész országban gyászisteniszteletet fognak tartani. Gyulán a református nagylemplomban lesz gyászistenisztelet.

— **Vármegyei közgyűlés.** Békésvármegye hétfői rendes közgyűlése iránt nagy az érdeklődés. A közgyűlésen előre láthatólag igen sok megbízottsági tag fog részt venni. Mult heti számunkban megismertettük a tárgysorozat legérdekesebb pontjait, melyek közt első helyen áll a tiszti főügyési állás betöltése. Mint már többször említettük a főügyési állásra ketten pályáznak dr. Zöldy Géza és dr. Pandy István, a választáson mindkettő nagy párttal fog felvonulni.

— **Bérmálás a megyében.** Belopotóczy Kálmán tábori püspök Schlauch Lőrincz kardinális helyettese vasárnap osztotta ki Csabán a katolikus hívek között a bérmálás szentségét Délután 4 órakor Csaba város négyes fogatán Békésre hajtattott át a püspök, hol negyven tagból álló lovas bandérium fogadta a határon. Békésen hétfőn délelőtt volt a bérmálás, délután átköcsözött a püspök Mezőberénybe, itt kedden bérmált s délután vasatón utazott tovább Gyomára, hol szerdán délelőtt bérmált. Délután Endrődre ment s itt csütörtökön és pénteken osztotta ki a bérmálás szentségét. Pénteken este kíséretével együtt visszautazott Nagyváradra. A püspököt bérmáló utjában állandóan Fetser Antal kanonok, Nyáry Ignác egyházmegyei könyvtárnok és Bielik Imre püspöki titkár kísérték.

fejét, hogy kinos vizióitól szabaduljon; majd nyugtalanul tekintett körül, s komor, mogorva arczán szinte látszott az a lelki-tusa, melytől hatalmas alakja megremegett. Csornai fitymalva nézte végig.

— Hogy lehet egy leány után ennyire búsulni.

Nehéz sóhaj szakadt fel kebléből s aztán szaggatott hangon felelt vissza:

— Megálj csak... Majd másképp beszélsz te is, ha egyszer elveszited azt a bizonyost...

S aztán arczára erőltette a hideg nyugodtságot, ne lássa őt senki nevelésének, se szinalmat ne érezzen iránta, mert ő nem fogad el alamizsnát senkitől. Előre érezte ugyan azt a lelki kint, mely egész életén keresztül fogja szívet szorongatni, s szinte látta azt a sötét árnyéket, mely mind halálig eltakarja előle a mosolygó eget.

Full asztónak találta benn a levegőt, a visszafogott indulatú izmai vonaglottak és belátta, hogy ha még tovább is a teremben marad, szívének keserősége ki fog törni. Ugy szólván tehetetlen volt önmagával s hagyta magát Csornai által kivezeteteni.

A friss, hideg levegő lehűtötte egy kissé forróságát és egy asztal mellé telepedve, so-

— **Helyettesítések a vármegyén.** A katonai év lezárására szabadságon lévő Schmidt Gyula helyére számtisztá *Bucskó Coriolánt*, ennek helyébe pedig számgyakornokká *Illich Józsefet* helyettesítette a főispán.

— **Oláh György könyvtára.** Néhai Oláh György volt vármegyei tiszti főügyész könyvtárát, kézirat és régiség gyűjteményét a vallás- és közoktatásügyi miniszterium vette meg a „Békésvármegyei Közművelődési Egyesület” gyulai muzeuma számára negy-ezer koronáért.

— **Az új rendőrkapitány.** Gyulán az *Endrődy Géza* halálával üresedésbe jött rendőrkapitányi állásra — pályázat kiírásának mellőzésével — dr. *Varga Lajos* vármegyei közigazgatási gyakornok, tiszteletbeli aljegyzőt nevezte ki a főispán. Az új rendőrkapitányt tehetséges és rokonszenves egyének ösmerjük, ki ambícióval és tudással fogja vezetni a rendőrség ügyeit. Állását október hó 1-én foglalja el.

— **Eskülettel.** Gyula város képviselő-testülete ma f. hó 29-én délelőtt 11 órakor a városba nagyteremben rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés tárgya: dr. *Varga Lajos* az új rendőrkapitány eskülettele.

— **Ki lesz a városi mérnök.** Október hó 8-án választja meg Gyula város képviselő-testülete új mérnökét. Az állásra többen pályáznak, kik között a legkomolyabb jelölt *Fiala József* budapesti mérnök.

— **A gyulai nőegylet** vasárnap október hó 7-én délután 3 órakor nagy népünnepélyt rendez a Göndöcs népkertben. Este táncvizgalom lesz, melyre a következő meghívót bocsátották ki: A „Gyulai Nőegylet” 1900. évi október hó 7-én a Göndöcs-népkerti pavilon termeiben saját pénztráza javára zártkörű táncvizgalmat rendez, melyre t. czimedet és családját tisztelettel meghívja: gróf *Wenckheim Frigyesné*, egyleti elnök, kézd. *Fábrý Mártonné*, alelnök. Kezdet este 8 órakor. Belépti díj: személy-jegy 2 kor., családijegy 4 kor. Felülfizetések a nemes czél iránti tekintetből köszönettel fogadtnak és a »Békés«-ben nyugtáztatnak. A dél-

kaig ült ott néma elmélyedésben. Csornait bosszantotta a nagy csöndesség, mit fog ez itten buslakodni. Intett a pinczérnek és erős borokat rendelt. Tapasztalásból tudta már, hogy legjobb bufelejtő szer a bor.

S mikor a táncznak vége lett, szünóra alatt a cigányokat is oda rendelte; de bár elég zajos társaság verődött össze, Szerneyei még sem tudott felvidámulni.

Szemben vele — a sétaterten túl — egy malom kéménye meredezett, s annak apró gomolyokban szentejő füstjét bámulta. Egyszerre minden különös indok nélkül, csak egy hirtelen és erőszakosan feltörő érzésnek engedelmesskedve, odahajolt Csornaihoz és ércztelen hangon sugta fülebe:

— Az én boldogságom is úgy foszlott szét, mint ott az a füst... S kezével a malom-felé mutatott.

Arczán ott vibrált a fájdalom s aztán a boldogtalanság csüggette lemondásával ismételtette:

— Csak füst volt... füst... füst...

S a nagy erős ember fejét lehajtván, egy könnyet morzsolt szét szemeiben.

Seladon.

után 3 órakor kezdődő népünnepély programja falragaszokon hirdették meg.

— **Betörők birodalma.** Szépséges vármegyénk de főleg annak székvárosa Gyula, maholnap a betörőknek, kik rendszerint „ismeretlenek,” s a kiket nagy erélyvel nyomoz a rend- és csendőrség, valóságos menhelye lesz. A ki be akar törni, mint „ismeretlen tettes” az ide jön, betör, lábba hozza a rendőrséget s azután megint betör. Elfogni úgy se fogják el. Nincs rá eset. Bátran szobrot lehetne ígérni annak a rendőrközlegnek a ki egy betörőt előhoz, az ismeretlenség homályából. Ezzel mi nem a rendőrséget akarjuk „ütni”, hanem rámutatni arra az állapotra, mely immár tarthatatlan; szervezni kell a rendőrséget. Szervezni? Igen, de hogyan, mikor a városi képviselőtestület nagybölcsen leszavazza a rendőrök létszámának felemelését. Nem kell több rendőr, elegek vannak, többen mint a hány okos ember ül a képviselőtestületben. Pedig itt nagyon is el kellene egy pár helyesen és észszerűen gondolkozó férfit, ki meg tudná törni a városatyák maradiságát. A héten és pedig ugyanazon éjjel csak három betörés és valami öt betörési kísérlet történt. Betörték *Kohn Hermann* és *Messinger Gáspár* üzletbe, továbbá *Imre József* házába, nagy kárt azonban nem igen okoztak, mert a három helyről mindössze 12 koronát vittek el. *Kohn Hermann* felébredtek a zajra, mire a betörők megugrottak és — valószínűleg csak ijesztésből — három lövést tettek az utcán; azután eltűntek. Megkísérlették a betörést a következő helyeken: a Nagyoláhvároson *Vitrael Jónás*, *Gubás János* és *Necsof József*nél, a Kismagyarvároson *Ludvig Károly* és *Scheibert Jakab* szatócsoknál. Utóbbi gyertyavilágnál cigányokra ösmert a betörőkben, és többször utánuk lött. A tettesek nyomát azonban az eddigi tapasztalatokból következtetve, üthetik botlal. Éljen a városi képviselőtestület.

— **A szarvasi kir. járásbírósnál** évi 2200 korona fizetés s évi 400 korona lakpénz élvezetével egybekapcsolt albirói állás betöltésére pályázatot hirdetnek. Kérvények a gyulai kir. törvényszék elnök helyetteséhez küldendők.

— **Eljegyzés.** *Ruff Pál* gyulai honvédszázados eljegyzte Nagy-Enyeden flammbergi *Brenner Jaroslán* leányát *Idát*.

— **Irnok választás.** Orosháza község képviselőtestülete *Kovács Gézát* az adóügyi jegyző mellé egyhangulag irnoknak választotta.

— **Tanítók áthelyezése.** *Moravcsik József* elhalálzásával Szarvason az ev. iskolánál megürült tanítói állásra *Bodnár Józsefet* helyezték át. *Bodnár helyére Paulovics Mihály* jön, *Paulovics helyét Varga János*, *Vargáét pedig Rohoska Jenő* foglalja el. Ily módon a furugyi iskolában is megüresedett a tanítói állás, melyre helyettesi minőségben *Janovszky János* választotta meg az ev. egyház presbyteriuma.

— **Csődbefutott nagykereskedő.** *Groszmann Adolf* bődműzavásárhelyi nagykereskedő, kinek Orosházán élnék forgalmu főüzlete van, csődbe jutott. Nagy összegű váltokezeségek sodorták a bukásba. Tömeggondnok dr. *Endrey Gyula* vásárhelyi ügyvéd.

— **Eszküvő.** Ifj. *Szabó János* körös-tarcsai ev. ref. lelkész szerdán tartotta esküfűjét *Boros Zsuzsikával*, *Boros János* körös-tarcsai földbirtokos leányával.

— **Primícia.** Ünnepeleys istentisztelet volt vasárnap délelőtt a szarvasi róm. kath. templomban, első miséjét mondotta Dérczy István fiatal lelkész, néhai Dérczy Péter buszárkapitány fia, ki most végezte a nagyváradi teológiát s nem rég szentelték fel pappá. A primícia fényét emelte, hogy a koruson Bugyis Andorné urnő és Forray Ferike, a nagyváradi szántársulat primadonnája énekeltek egyházi dalokat.

— **Megmart emberek.** Csabán *Freyberger* Márton kávésnál egy veszett macska öt embert megharapott. A megmartak: Boldog Mari, Knyibár Pál, Korsok Judit, Flender János és Harsán Mihályné, kiket azonnal felszállítottak a budapesti Högyes-féle szanatóriumba. — A *F.-Gyarmathoz* tartozó varga-zugi őrháznál egy veszett macska az őt kis fiát megmarta. A gyermeket a Pasteur intézetbe szállították.

— **Kegyeltsértő bakák.** A csabai 101-ik gyalogezred II-ik zászlóalja Tibis községben volt elszállásolva a nagy gyakorlatok alatt. A községben templom szentelési ünnepély volt s a körmenetben körülhordozták az oltári szentséget is. A kapuk eleje mindenütt tele volt bámuló bakákkal, akik rhögve nézték a körmenetet és daczára annak, hogy oldal-fegyver nélkül voltak, a sapkájukat egyikük sem vette le, sőt igen kihívóan viselkedtek az egész aktus alatt. Az esetet bejelentették a felsőbb katonai hatóságnál.

— **Szerencsétlenség a csaba—kovács-házai vicinálison.** Nagy szerencsétlenség történt szombaton f. hó 22-én délelőtt a csaba—kovács-házai helyiérdekű vasuton. A gerendás határban az ugynevezett Szalay kiterőnél sűrű fásor között halad a vonat s az országúti kocsiátjáró előtt már egy kilométerrel fűtőlme szokott. Ezt az említett időben sem mulasztotta el. Épen akkor jött arra szekéren *Beliczey Géza* földbirtokos egyik kocsisa *Kernács András*, ki a gépész leányával *Novák Paulinával* ült a kocsin s rostát vitt a tanýára. A kocsis azt hitte, hogy a vonat előtt áthajthat a sinen, számításában azonban tévedett s bár a mozdony vezető ellengőzt adott és fékezte a vonatot, a mozdony orra mégis elütötte a kocsi végét. A szekér a lőkés következtében oldalt fordult, a rajta lévő a rostával együtt kiestek s a gépész leánya oly szerencsétlenül bukkott, hogy a rosta a kocsi derekához szorította és szétzúzta a fejét. A szerencsétlen leány agyveleje kilocsosant s rögtön meghalt. Ugyanekkor egy kíváncsi utas leány kinyitotta a vasúti-kocsi ajtaját s a mint a mozdonyvezető ellengőzt adott, az ajtó becsapódott s leszakította leány jobb-kezének öt ujját. A kocsinak és a lovaknak nem történt komolyabb bajuk. A helyszínen délben megjelentek *Tóth Ferencz* kir. alügyész, *Kiss Kálmán* csabai kir. albiró, továbbá dr. *Reisz Miksa* és dr. *Wagner Dániel* csabai orvosok, kik a szerencsétlenül járt leány hulláját ott rögtön felboncolták. A nő nevét, kinek öt ujját metszette le a becsapódott ajtó még nem tudják. A szerencsétlenségért sem a kocsis, sem a mozdonyvezetőt okolni nem lehet, mert a vonat itt sűrű fásorban halad, a kocsi is sűrű kukoriczás között jött a keresztelő országúton s így nem láthatták előre a bajt.

— **Agyongázolt gyermek.** *Tözek Imre* k.-társai gazda a napokban a tanýára hajtott. Mellette ült felesége s ölében tartotta 15 hónapos kis leány gyermekét. Egy szerencsétlen pillanatban, midőn az anya félre-

nézett, a kis leány lecsuszott öléből s a kocsi keresztül ment rajta. A megrémült szülők holtan emelték fel gyermeküket az országút porából.

— **Czigány-világ.** A mező-berényi csendőrség mult héten három veszedelmes kőborcigányt fogott el, kiket kihalgatás után egyenesen a szeghalmi kir. járásbíróhoz fogházába szállított. Vallatás közben kiderült, hogy ők voltak azok, kik a mult héten a körös-ladányi csendőrségre, — mikor azok őket elfogni akarták — lövöldöztek. Ők voltak továbbá azok, kik Szeghalom községben *Izsák Jakab* kereskedő kárára betéreses lopást követtek el s onnan 800 kor. értékű tárgyat elvittek. — Nyolcz kocsiból álló cigány-karaván volt a napokban Bucsa telepen, hol pihenőt tartva lovaikat a telep szélén a földekre engedték legelés végett, mikor pedig a mezőőr felszólította őket, hogy lovaikat a földekről haajtsák le, akkor a cigányok a mezőörnek estek és megverték. A Fűzes-Gyarmatról telefonon kihírvott csendőroknak sikerült a ferekdő cigányokat elfogni és a szeghalmi kir. járásbíróhoz beszállítani.

— **Gyanus haláleset.** Öcsödön *Csekő Juliánna* két hetes gyermek gyanus körülmények közt meghalt. A hullát a bíróság rendeletére felboncolták.

— **Gazda-bál Szeghalmon.** A szeghalmi földmívelő gazdák köre holnap f. hó 30-án este bált rendez, a községi vendéglő nagytérben.

— **Szociálista gyűlés Fűzes-Gyarmaton.** Lassankint ez is kimegy a divatból. Különösen az Alföldön. A magyar munkásnak hamar megjön az esze a belátja, hogy a »sok hübő — semmiért« még tréfának is elég rossz. A szociálisták eddig majdnem minden héten gyűléseztek Békéscsaba megye egyik, másik községében, hol nagybangu agitátorok hirdették az üdvözítő igét. A hang kezd léjebb szállani, a gyűlések napról-napra ritkulnak — ez az alföldi, legtöbbször mondva-csinált szociálistizmus végvonaglása. Vasárnap Fűzes-Gyarmaton gyűléseztek a szociálisták az »éhező munkások« nem valami nagy érdeklődése mellett. A gyűlésnek egyikként azzal akartak ünnepiesebb jellegét kölcsönözni, hogy azt zászlószenteléssel kötötték össze. Felszenteltek egy nemzetközi szociálista vörös zászlót és egy nemzetiszínt. A népgyűlés elnöke *Makai Mihály* fűzesgyarmati latos volt, míg *Budapestről Mezőfi Vilmos* apostol. jött le. A tárgysorozat a rendes két pontból állott: 1. Általános és titkos választói jog. 2. A progressiv adó behozatala. A hatóság részéről *Fejér László* első jegyző jelent meg, ki csupán egyszer avatkozott be a szociálisták dolgába, mikor az elnök azt indítványozta, hogy a község nagyobb utcáin tartassanak körmenetet. Ezt a hatóság nem engedte meg, a mibe a szociálisták szó nélkül belenyugodtak. Hogy a *Sárrét* munkásai között milyen nagyok lehet a szociálistizmusra azt jellemzi, hogy *Mezőfi* lovas-bandérium és fehérruhás leányok fogadták.

— **A jövő évi esküdték lajstroma.** A megye területén levő 28 községben már egybeállították az esküdték alaplajstromait, s az utolsó a napokban érkezett a törvényszék elnökségéhez. Az összeírás szerint — a mult évhez képest — 581-gyel keresebb a megye területén az olyan polgárok száma, kik esküdtbíráskodásra jogosítottak. Ennek oka pedig nem az, mintha a kellő vagyoni, vagy értelmi kvalifikáció hiányoznék, hanem né-

mely községekben az összeíró bizottság elnézése. Érdekesnek találjuk statisztikai kimutatást közölni az egyes járásokban összeírt esküdtképes polgárokról. A velünk közölt adatok szerint Gyulán és a gyulai járásban összeíratott 938, a gyomai járásban 986, a csabaiban 454, a békésiben 340, az orosházi járásban 1194 esküdtbíráskodásra jogosított polgár. E szerint legkevesebb egyén lenne kvalifikálva az esküdttségre a békési járásban, a mi szinte bihatetlen, mert ennek a járásnak a lakossága túlnyomóan magyar, s még a nem magyar ajku polgárok is bírják ny magyar nyelvet, hogy bátran magyar számba lehet őket venni. November hóban lesznek a jövő évben szolgálatot teljesítő esküdték az alaplajstromokból kiválogatva és pedig 270 rendes és 90 pótesküdt. Azok, kik ez év folyamán esküdti szolgálatot teljesítettek, a törvény értelmében a jövő évben az esküdtbírásg alól mentesek lesznek.

— **Ünnepelt tanító.** Abból az alkalmából hogy *Rédey János* orosházi tanító 35 év működése után nyugalomba vonult, kartársai a napokban közvacsorát rendeztek tisztelőre, a kereskedelmi csarnokban. A tanítókon kívül megjelentek ott az orosházi vezérférfiak szép számmal. Vacsora közben számos felkőszöntő hangzott el s többször ürültek ki a poharak az ünnepelt férfiú egészségére, ki elérékenyülten mondott köszönetet a szép figyelemért és megtisztelésért.

— **Véres verekedés volt** vasárnap este Dobozen *Fekete János* korcsmájában: *Kármayczky Ferencz* összetűzött basonnevű rokonával s e miatt a nála sokkal gyengébb embert kegyetlenül összeverte; fejét beszakította, kezét összetörte. Botrányos volt — írja levelezőnk — a rendőrség viselkedése; a helyett hogy közeléptek volna megakadályozni a verekedést, beálltak a nézők sorába s elnézték, mint veri félholtra *Kármayczky Ferencz* a saját vérbelijét, Dobozen a rendőrség nem teljesíti kötelességét úgy a mint kellene — ezért történt meg az, hogy vasárnap este, midőn az említett kivil még egy parázs verekedés folyt egy másik korcsmában, hol pörére vetkezett legények verték be egymásnak a fejét, sem itt, sem amott nem avatkoztak be a rendszigorú őrök. Sőt mi több az előbbi verekedés rendőri assistencia mellett ment végbe.

— **Tűz volt** mult szombaton délelőtt Szarvaron: *Boros István* fazekas mester háza ismeretlen okból kigyuladt és teljesen leégett.

— **Betörések Dobozen** Ma egy hete Dobozen is bőven kijutott a betörésekből. Egy és ugyanazon időben három betörést követtek el az ösmeretlen tettesek, kiket a »rendőrség a csendőrséggel állvetve eredményesen nyomoz.« Először özv. *Aszalay József*-néhez törték be szombaton este 11 órakor, három ajtó felszakítottak, két szoba burzartát össze-vissza hányták és eközben olyan zajt csaptak, hogy a tulajdonosnő felébredt, mire a jómadarak eredmény nélkül megugrottak. A második kísérlet már eredményesebb volt. *Jónás László* kovácsműhelyéből az összes szerszámokat elemelték, mivel azonban pénzített sem juthattak, még egy kísérletet téve, feltörték *Pilis* Gyula üzletét és innen 100 korona készpénzt vittek el. A tulajdonos felébredt ugyan a boltban végbemenő munkára, de a fufangos betörők az ott talált nehéz tárgyakkal eltorlaszolták az ajtót úgy, hogy

azt kinyitni nem lehetett. Gyertyát gyújtott és látta az ablakon kibajolva, a midőn két elzúllott alak menekült az éj sötétjében. Utánuk is lőtt, de nem talált.

Állataink ápolásáról! Köztudomású dolog, hogy a rendkívül hasznos és értékes igavonó és luxus állataink a legnagyobb ápolást és gondviselést igényelik, nemcsak beteges, hanem teljes egészségben levő esetekben is. Ennél fogva minden gazdának és lótenyésztőnek saját jól fel fogott érdeke hogy állatainak munkaképességét növelje és azok életét és által meghosszabbítsa. Hogy hasonló eredményeket elérhessünk csakis a kipróbált szerek használatuk, melyek között a legelső helyet a **Hotter-féle állat-gyógykészítmények** foglalják el. Elismert tény, hogy **Hotter-féle Training-Fluid** (palackja 1 frt 20 kr.) elvitáztatlanul a legjobb edző és erősítő szer lovak és szarvasmarhák részére, megbecsülhetetlen hatású, hénulások és merevségeknél, Hotter-féle Agril (csomagja 80 kr.) elsőrendű tápportakarmány állat egészségének és erejének fenntartására; óvszer mindenféle vese, máj, hólyag és ideg bajok ellen. Hotter-féle Asorbinol mosdóviz (üvege 7 korona) mindennemű szépség hiba eltávolítására; u. m. daganatoknál, póknál, patabubákéknél, szücsomókáknál stb. Hotter-féle Holttetem kenőcs (1 egész tégely 4 korona 1/2 tégely 2 korona 40 fillér) a leg-
 rövidebb idő alatt eltüntet minden csontnyujtványt és holttetemet; Hotter-féle Kólika-szer (3 korona) lovak és marhák kólikájánál és puffadtságánál kiváló szolgálatot tesz. Ajánljuk tehát Hotter állatgyógykészítményeit t. olvasóinknak előforduló esetekben való használatra s meggyőződésünk, ki ezen szerekkel egyszer kísérletet tesz, azoknak mindig vejeje leend. Felhívjuk még szives figyelmüket a czikk végjegyére. Lófej R H monogrammal, s csakis Hotter-féle készítmények kérdésként, bármily néven-
 nerezendő utazatok rissza utasítandók. — **Főraktár Magyarország részére**: Dr. Budai Emil városi gyógyszerárban Budapest, Városház-tér. Dr. Egger Leó és Egger J. Nádor gyógyszerárban Budapest, VI. Váci-körút 17 és Török József gyógyszerárban Budapest, VI. Király-utca 12.

Irodalom.

Fiumében rendkívül érdekes folyóiratot indított meg pár hó előtt Kompolthy Tivadar tengerész-író társunk, ki a magyar tengerészetnek, külső kereskedelmünknek s külön-
 gyi érdekeinknek évtizedek óta legálissabban publicistája. Az új vállalat »Fiume« címet visel, minden füzetében (mely a londoni »Grafton«-hoz hasonló) pompás képeket hoz, a magyar tengerpart s a tengerészet köréből. Rendkívül érdekes közleményeiben a külső kereskedelem s az őt világrészben élő kivándorlott magyarság dolgaival foglalkozik oly intenzíven, hogy minden száma a legérdekesebb külföldi magyar élményekkel van tele. Magyar tengerészek albuma című frappans érdekű rovatában, a magyar tengerészkapitányok arcképeit, életrajzait, s tengeri világtutazásait írja le oly élénk stílussal, hogy szinte szemünk előtt látjuk lefolyni a tengerészetet minden varázsával — borzalmával. Az eddigi füzetekben Magyar László az első magyar tengerész a bibéi király, — Klein A. aradi származású volt kínai hajóparancsnok, az »Adria« tengerhajózási társulat főfelügyelője, — Peterdi István v. franciaia révtiszt, most a »Petőfi« kapitánya, — Nagy Imre v. angol hajóparancsnok, most az »Adria« tengerészeti fő-tisztje, — Kardos László fiumei révbiztos, az olasz tengerészeti vitézségi éremmel kitüntetett életmentő magyar kapitány, s Varga Tibor magyar tengerészkapitány arcképeit s érdekes élményeit közölte a »Fiume«

A »Fiume« előfizetési ára csekély: egy évre 6 forint, félévre 3 frt s az összeg a szerkesztő nevére czimzendő Fiuméba. Minden művelt családnak és olvasókörnek meg kellene rendelni e rendkívül díszes és érdekes folyóiratot.

Új formák. Egy egész korszaknak jellemző adata lesz az, hogy mikor a »Magyar Szó« lelkes csapata összeállott a Szabadelvűségnek, az Igazságnak, és a Magyarságnak erős szaru riadózási megteremtési: új formákat kellett megalkotnia. Az újságírásnak meglévő ezernyi sablonjait a megalakulás, az elferdítés, a talpalnyó dicsőtés és az aggódo megújulódás foglalta le magának; ám az igazmondásnak nem volt taposott ösvénye Magyarországon. Forrongó erővel kellett tehát a »Magyar Szó«-nak utat törnie a kietlen sziklarétegen át. Ime, így született meg a »Magyar Szó« mai új, szokatlan friss formájában. De csak látszólag a forma az új, valójában a tartalom az. A forma csak köntöse annak a nagy és szabad szellemnek, mely e lapnak minden rovatát irányítja. A »Magyar Szó« nem elégszik meg azzal, hogy édeskés hangú társalgója legyen a közönségnek. Harci jelmezzel s nem kozmopolita frakkot öltve áll a küzdők sorai elé. Ez az egyetlen harc, melynek nyomán nem a pusztulás, hanem a föllendülés jár: a harc az Igazságért. A »Magyar Szó« Magyarországnak legálissabban és legmagyarabb lapja. Harcos lap, mert hiszen ma a magyarságért Magyarországon harcolni kell. De újság is, a mely olvasóit pontosan tájékoztatja, hogy mi az, a miért és mi az, a mi miatt harcolnunk kell. Budapestest este 6 órakor, vidéken kora reggel ott van minden olvasó kezében, tájékoztatva őt a nap eseményeiről s megadva neki az információkat ama nézetek felől, a melyek az ország fejlődésének irányaira nézve a közönséges mértéken felül álló hazafiak gondolkodásában kiképződnek. A »Magyar Szó« előfizetési ára: egy évre 28 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor., egy hóra 2 kor. 40 fill. Előfizetéseket legelőnyösebb postautalványon közvetlen a kiadóhivatalhoz Budapest, VI., Sarkantyus-utca 3. sz. alá küldeni.

Az Ország-Világ 1901. évi Almanachja. Régi szokáshoz híven jelenti az Ország-Világ szerkesztősege, hogy 1901. évi almanachja készülöben van és karácsony ünnepein pontosan ott lesz minden előfizetője asztalán. Nagy gond volt megállapítani, mi is legyen e díszes munka, melynek elkészítésére az Ország-Világ költséget és fáradságot nem kímél, mi módon örökítse meg a jellemzőbb események kiemeléseivel a mult esztendő történetét és mi módon nyújtson minél több szórakoztató olvasmányt annak a nagy előfizető közönségnek, mely számban megerősöve várja kedves heti lapjának karácsonyi ajándékát. Körül tekintett az év eseményein és kereste azt a kiemelkedő nagyobb jelentőségű kérdést, mely a most muló napoknak tán maradandóbb emléket fog biztosítani. És ezt ezuttal könnyen megtalálta. Régi idők titkos kívánsága élteti újra az emléket. Egy-szer szalmalángnak nevezték, sokan ki is nevelték, azután elfeledték, most újra feltámadt és mind hangosabban hangzik a kívánság: **Pártoljunk a magyar ipart.** A füstölgő gyári kéményekben látja a magyar jövő gazdagságát, népe boldogulását. Miniszterek vették ajkukra e szót és lelkesen küzdenek a magyar ipar pártolásáért. Az Ország-

Világ, mely évtizedes pályafutása alatt mindig magyar elmék munkájával magyar pápiron, magyar festékekkel nyomva terjesztette a magyar érzést, a magyar nyelv szeretetét, hazánkban, örömmel csatlakozott e mozgalomhoz és annak megörökítésére elhatározta, hogy a nevezetes mozgalom újjáéledésének esztendejében a magyar ipart bemutatja a közönségnek. Ime ez az Ország-Világ ezidei almanachjának kerete, képeken, írásban bemutatni a magyar ipart. Vezetői ebben a munkában a magyar nők lesznek. Hegedűs Sándorné, kereskedelmi miniszterünk fenkölt lelkű neje megérezte azt, hogy férjének törekvései, nemes intenciói csak úgy arathatnak sikert, ha a nagy munkában segítő társai lesznek a magyar nők, kik ha előljárnak a magyar ipar pártolásában, akkor a küzdelem sikere előre is biztosra van. Az ő buzgólkodásából alakult meg a magyar nők iparpártoló bizottsága, melyben helyet foglalnak társas életünk összes előkelőségei, lelkes, magyar érzésű asszonyok, kik példát adnak minden magyarnak egy szebb jövőért való küzdelemben.

Ezek az igazi magyar nri nők fogják az almanachban az olvasóközönségnek elmondani, mi módon pártoljunk, szerezsük a magyar ipart. Az ő czikkeik keretében avatott tollak fogják bemutatni a nevesebb magyar gyártelepeket, a kiváló magyar iparosokat és meg fogják ismertetni a magyar gyártmányokat, a melyek sokszor jobbak, olcsóbbak, többetérők, mint a külföldről hozott selejtes áruk. Ki fog tűnni az, hogy a magyar ipart támogatni nem áldozat, hanem jól fel fogott anyagi érdekünk. És ebben a fényes keretben meg fognak szólalni a mi íróink is, hogy a sok tanulságos olvasmány között szívet-lejtet derítő munkáikkal szórakoztassák a közönséget. Az Ország-Világ összes munkatársai, kiknek munkái már eddigi almanachukat is díszítették, odaadták munkájuk legjavát, hogy 1901. évi almanach még szebb, díszesebb legyen, mint a régiek voltak. Jókai Mór vezetésével husz kiváló magyar író elbeszélése és költeménye, a magyar zeneszerzők legkiválóbbjainak darabjai, számos szép illusztráció, eredeti kép fogja kiegészíteni azt a hatalmas kötetet, melyet a magyar ipar dicsőségére állít össze nagy fáradsággal az Ország-Világ szerkesztősege. A kötetet magát díszes naptár fogja megnyitni, jeleül, hogy ez az ajándék csak egy esztendőre szól, jövő évre újabb díszmível kedveskedik Magyarországnak legrégebb szépirodalmi hetilapja. Az ajándék bolti ára 4 korona lesz, a ki az Ország-Világ régi előfizetője, vagy az újságra egy félévre előfizet, ingyen kapja. Az Ország-Világ előfizetési ára félévre 8 korona, az összeget az újság kiadóhivatalába, Hold-utca 7. szám alá kell küldeni. Olvasóink lapunk hirdetései között megtalálják az Ország-Világ megrendelő-levelét, a melylyel az előfizetést legcélszerűbben eszközölhetik.

Közgazdaság.

— **Tenyészmárha kiállítás Békés-Csabán.** Szombaton és vasárnap tenyészmárha kiállítás volt Csabán, melyet a »Békésmegyei Gazdasági Egylet« rendezett — nem valami fényes sikerrel. Kevés kiállító volt, már pedig a kiállitásnak akkor van igazi értelme, ha minél többen vesznek benne részt. A bíráló bizottságok működéséről a következőkben számolunk be:

A magyar fajtákat bíráló bizottság: Pókai Dezső állattenyésztési felügyelő elnöklethe alatt működött s tagjai voltak: Fleischer János, Léderer Rudolf, Bajcsy János, Vidovszky László, Banner Béla, Récesey Miklós, Dérczy Péter és Péter András.

A nyugati fajtákat Kokas József kisenői főhercegi uradalmi intéző elnöklethe alatt: Pfeiffer Antal, Heisler Frigyes, Balla Sándor, Kállay Odón, Bajcsy János és Kiss László tagokból álló bizottság bírálta.

A bíráló-bizottságok a déli órákig befejezték működésüket s a díjakat a következőképp ítéltek oda:

Magyarfajta teheneikért: I. díj Tepliczky János (Szarvas) 200 kor. és ezüst érem; II. díj Péter András (Szeghalom) 100 kor. és bronzérem; III. díj Tepliczky János 40 kor. és bronz oklevél; IV. díj Koloch György (Szarvas) 30 korona; V. díj Hugyecz András (Csaba) 20 korona. — Űszőkért: I. díj Komlowszky György 60 kor. és ezüst érem; II. díj Koloch György 50 korona és bronzérem.

Szalay József és Hugyecz András tehenét és Péter András űszőjét a bíráló-bizottság arany-oklevéllel tüntette ki.

A kollektív kiállított állatokért: Belicey Géza, Rosenfeld Lajos, Sukk Dezső és Baross Dezső arany-oklevelet, Bakucz Tivadar ezüst oklevelet nyertek.

Tenyész-bikákért (magyar és nyugati faj) díjat nyertek: I. díjat Sukk Dezső ezüst-érem és arany-oklevél; II. díjat Czeller Frigyes ezüst érem, Reiner Béla ezüst-érem, Bakucz Tivadar bronz-érem és ezüst-oklevél, Pusztai Mátyás (Orosháza), Kocziszky Mátyás és Vidovszky Károly bronz-érem. A csabai földmivea-iskola bikaborjuért arany-oklevelet nyert

Nyugati fajta teheneikért díjat nyertek: I. díjat Belicey Géza 100 kor. és ezüst-érem; II. díjat Sukk Dezső 50 kor. és bronz-érem; III. díjat Reiner Béla 30 korona és bronz-oklevél; IV. díjat Reichardt József 30 korona; V. díjat Bakucz Tivadar 20 korona. Űszőkért: I. díjat Czeller Frigyes 60 kor. és ezüst-érem; II. díjat Bakucz Tivadar 50 kor. és bronz-érem; III. díjat Mérai Mihály (Orosháza) 40 kor. és bronz-oklevél; IV. díjat Kocziszky Mátyás bronz-oklevél.

Törvényszéki esernök.

A gyulai kir. törvényszék, mint polgári felelkezési bíróság előtti megtartandó szóbeli tárgyalások jegyzéke.

1900. október 2-án:

1900. D. 120. sz. Farkas József felperesnek, Patai József alperes elleni ingók kiadása iránti sommás pere.

1900. D. 123. sz. Pallag Juliánna felperesnek, K. Molnár Péter alperes elleni nőtartás iránti pere.

1900. D. 37. sz. Hordó Alojza és t. felpereseknek, öz. Szénási Józsefné alperes elleni 524 kor. 90 fil. tőke és jár. iránti sommás pere.

1900. október 5-án:

1900. D. 43. sz. Rohony Mihály és t. felpereseknek, Sonkoly Mihályné és t. alperesek elleni sommás visszahelyezés iránti pere.

1900. D. 48. sz. Szűcs Zsuzsanna és t. felpereseknek, Kis Zsuzsanna alperes elleni ingók kiadása iránti pere.

1900. D. 55. sz. Klein Mari felperesnek, Rosenzweig Lipót alperes elleni tulajdoni igénypere.

Vasuti menetrend.

— Érvényes május hó 1-től. —

Arad—Budapest k. u. p.

Arad ind.	5:10	8:18	11:20	4:21	3:56	9:35
Kétegyháza	6:14	9:01	12:31	5:04	5:39	10:54
Csaba	6:47	9:23	1:19	5:29	7:27	11:39
B.-Földvár	7:02		1:37	5:38	7:46	11:58
Mező Berény	7:13	9:43	1:49	5:49	8:04	12:11
Gyoma	7:43	10:08	2:21	6:13	8:48	12:47
Mező Tur	8:13	10:26	2:57	6:36	9:28	1:22
Szajol	9:08	11:00	3:44	7:09	10:25	2:16
Szolnok		11:19	4:13	7:32	12:10	2:49
Ujszász		11:36	4:38	7:50	12:49	3:15
Rákos		12:59	7:03	9:28	4:32	5:52
Budapest érk.		1:10	7:20	9:40	5:00	6:10

Budapest k. u. p.—Arad.

Budapest ind.	6:50	8:10	2:15	10:00
Ujszász	8:28	10:33	3:38	12:38
Szolnok	2:55	8:53	11:07	4:22
Szajol	3:19	9:07	11:28	4:35
Mező Tur	4:22	9:39	12:17	5:04
Gyoma	5:30	10:04	12:59	5:29
Mező-Berény	6:49	10:24	1:26	5:50
B Földvár	6:25		1:40	6:56
Csaba	7:09	10:49	2:23	6:13
Kétegyháza	7:47	11:07	2:54	6:31
Arad érk.	9:10	11:51	3:55	7:11

Kétegyháza—Mezőhegyes.

Kétegyháza	ind.	5:18	3:04
Mezőhegyes		5:51	3:44
Mezőhegyes	érek	7:04	5:06

Mezőhegyes—Kétegyháza.

Mezőhegyes	ind.	8:55	6:50
Mezőhegyes		10:24	8:29
Kétegyháza	érek	10:56	9:05

Mező-Tur—Szarvas—Orosháza.

Mezőtur	ind.	2:46	12:40	5:10
Szarvas		3:39	1:51	
Kis-Szénás		4:31	2:43	
Orosháza	érek	5:55	3:49	

Orosháza—Szarvas—Mezőtur.

Orosháza	ind.	5:55	11:57
Kis-Szénás		7:32	1:05
Szarvas		8:44	1:58
Mezőtur	érek	9:30	2:44

K.-Szénás—Kondoros.

Kis-Szénás	ind.	4:41	7:45	2:48
Kondoros	érek	4:56	8:00	3:03

Kondoros—K.-Szénás.

Kondoros	ind.	6:50	12:30
Kis-Szénás	érek	7:05	12:45

Békés-Földvár—Békés.

B. Földvár	ind.	4:05	7:13	1:52	7:28
Békés	érek	4:25	7:30	2:10	8:41

Békés—Békés-Földvár.

Békés	ind.	6:00	12:45	5:00	11:15
B.-Földvár	érek	6:17	1:03	5:20	11:35

Vésztő—Kötegyán—Hollód.

Vésztő	ind.	4:45	5:27
Okány		5:07	5:49
Gyantó		5:29	6:07
Sarkad-K-tur		5:36	6:13
Méhkerék		5:52	6:36
Kötegyán		6:16	6:57
Tenke		8:15	9:03
Hollód	érek	9:01	9:57

Hirdetések.

3675/1900. A gyulai j. főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

Békésvármegye gyulai járásában fekvő Kétegyháza nagyközségben a

községi orvosi állás

lemondás folytán úresedésbe jövéen, ezen állásra enzele pályázatot nyitok és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy az 1876. évi XIV. t.-cz. 143. §-ában előirt minősítésüket, eddigi alkalmaztatásukat és erkölcsi magaviseletüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám bezárólag folyó évi október 6-áig adják be.

A választás napjának kitűzése iránt a pályázati határidő lejarta után fogok intézkedni.

Az orvosi állás a következő javadalmazásokkal van egybekötve.

1. Fizetés a községi pénztárból 1000 kor.

2. Lutogatási díjak:

a) az orvos lakásán nappal vagy éjjel egy rendelésért 40 fillér.

b) a beteg lakásán nappal vagy éjjel a község belterületén 80 fillér.

c) a beteg lakásán nappal vagy éjjel a község külterületén 1 korona 60 fillér.

3. Halott vizsgálati díj esetenként 40 fillér

Gyulán, 1900. szeptember 17.

Lukács Endre,

44 2—2

főszolgabíró.

Legújabb amerikai szabadalmazott cikkek.

Aita-kés

fűrészszalaku pengével a legfinomabb aczélból. Ugy a puha, mint szárazkenyeret egyforma könnyűséggel vágja. Pékek, vendéglősök és háziasszonyoknak nélkülözhetetlen.

Ára: 1 drb. 2 korona, 6 drb. 9 korona.

Kelet-bélyegző.

6—12 évre könnyen forgatható. Készletben van magyar, német, francia és olasz.

Egy drb. 2 kor., 6 drb. 9 korona.

Villany-gép.

Iskola, kórház és házi használatra nélkülözhetetlen. Nem játékszer.

Egy darab 5 korona

Amerikai steoscop.

Felülmulthatatlan plasztika. összehajtható.

Egy darab ára 3 korona.

Ehhez eredeti amerikai fényképek darabonként 50 fillér.

Légnyomású fegyver.

Sóret és golyóra. 250 lépés hordképességgel. Puskapor- és gyutacs nélkül. Darabja 9 korona.

Különlegesség:

Hordható Villamos-lámpák.

Aita duplicator.

Sokszorosító apparátus és százféle egyéb szabadalmazott ujdonságok.

Közvetlen behozatal az amerikai Egyesült Államokból.

40 3—5

Amerikan & International Trading Association Budapest, Nádor-teleza 16.

